

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

А. В. Симонік, В. О. Пономарьов, В. О. Петров, Т. В. Воронкова

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

**Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Фізична культура і спорт»
освітньо-професійної програми «Спорт»**

**Запоріжжя
2024**

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

А. В. Симонік, В. О. Пономарьов, В. О. Петров, Т. В. Воронкова

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

**Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Фізична культура і спорт»
освітньо-професійної програми «Спорт»**

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № 14 від 27.06.2024 р.

**Запоріжжя
2024**

УДК 796.063.4+796.093](076.5)

О-641

Організація та проведення спортивних змагань : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фізична культура і спорт» освітньо-професійної програми «Спорт» / А. В. Симонік, В. О. Пономарьов, В. О. Петров, Т. В. Воронкова. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 45 с.

У виданні відповідно до робочої програми подано зміст практичних занять із дисципліни «Організація та проведення спортивних змагань». Наведено тематику занять, окреслено їх мету, надано план опрацювання теоретичних питань та відповідні методичні рекомендації, запропоновано питання й тести для самоконтролю, практичні завдання.

Увагу акцентовано на ключових термінах і поняттях, які використовуються у ході організації та проведення спортивних змагань; загальних положеннях змагальної діяльності у системі фізичного виховання та спортивного тренування; правилах змагань; правах та обов'язках усіх учасників змагальної діяльності; способах організації змагань, системах розіграшу; особливостях комплексних спортивних заходів; плануванні спортивного змагання.

Визначення основних термінів і понять навчальної дисципліни розкрито в глосарії.

Для здобувачів ступеня вищої освіти магістра, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Спорт».

Рецензент

Р. В. Клопов, д-р педагогічних наук, проф. кафедри фізичної культури і спорту

Відповідальний за випуск

М. В. Маліков, д-р біол. наук, проф., декан факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму

© Симонік А. В., Пономарьов В.О., Петров В. О., Воронкова Т. В., 2024

© ЗНУ, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Методичні поради з підготовки до практичних занять.....	6
Зміст практичних занять.....	7
Тема 1. Змагальна діяльність у системі фізичного виховання та спортивного тренування.....	7
Тема 2. Підготовка до проведення змагання	9
Тема 3. Учасники змагань. Заявки. Допуски учасників до участі в змаганнях	11
Тема 4. Єдина спортивна класифікація України.....	13
Тема 5. Правила змагань із видів спорту.....	15
Тема 6. Склад, права та обов'язки суддівської колегії.....	17
Тема 7. Організація та проведення урочистого церемоніалу відкриття та закриття спортивних змагань	19
Тема 8. Способи організації та проведення змагань, системи розіграшу.....	21
Тема 9. Організація та проведення комплексних спортивних заходів.....	23
Тема 10. Планування спортивного змагання.....	25
Тема 11. Організація спортивного змагання.....	28
Тема 12. Учасники змагань.....	30
Глосарій.....	33
Рекомендована література.....	37
Використана література.....	43
Додатки.....	44

ВСТУП

Змагання є невід'ємною складовою освітньо-тренувального процесу. Під час змагальної діяльності, у конкурентній боротьбі відбувається перевірка рівня підготовленості спортсменів. Змагання допомагають більш точно та об'єктивно оцінити ефективність спортивної роботи за певний період. Вони також слугують ефективним засобом виховання морально-вольових якостей учасників, сприяють розвитку почуття колективізму, дисципліни, волі та наполегливості. За результатами змагань вносяться корективи в освітньо-тренувальний процес та визначаються майбутні напрямки його розвитку. Крім того, змагання є переконливим засобом наочної агітації. Організація спортивного змагання – процес кропіткий і специфічний, він вимагає злагодженої взаємодії всіх його учасників. Майбутні фахівці із фізичної культури і спорту мають засвоїти основи організації та проведення спортивних змагань, розумітися на питаннях їх планування, підготовки суддів, місць проведення змагань, документального оформлення тощо. Відтак цілком логічно, що курс «Організація та проведення спортивних змагань» належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки спеціальності відповідно до освітньо-професійної програми «Спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета викладання навчальної дисципліни «Організація та проведення спортивних змагань» – ознайомлення студентів із процесом планування, організації та реалізації спортивних змагань, формування готовності до застосування теоретичних знань у практичній діяльності.

Основними завданнями дисципліни «Організація та проведення спортивних змагань» є:

- ❖ набуття уявлення про сутність змагальної діяльності в системі підготовки спортсменів та умови її результативності;
- ❖ засвоєння теоретичних основ організації та проведення спортивних змагань;
- ❖ набуття навичок проведення спортивних змагань, заповнення необхідних документів;
- ❖ набуття здатності самостійно приймати зважені та обґрунтовані рішення на етапі проведення спортивних змагань.

Курс «Організація та проведення спортивних змагань» має тісні міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами, як «Теорія та методика суддівства з обраного виду спорту», «Організація фізичної культури і спорту в ринкових умовах».

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Організація та проведення спортивних змагань» студенти повинні:

Знати:

- ❖ сутність змагальної діяльності, її мету та завдання;
- ❖ основні характеристики та функції змагальної діяльності;
- ❖ чинники, які впливають на результативність змагальної діяльності;
- ❖ теоретичні основи проведення різноманітних форм і видів спортивних

змагань;

- ❖ принципи управління змагальною діяльністю;
- ❖ види, методи та принципи спортивного прогнозування;
- ❖ принципи визначення результатів у змаганнях;
- ❖ склад, обов'язки та функції суддівської колегії;
- ❖ основні процедури суддівської колегії;
- ❖ функції органів управління спортивними змаганнями.

Уміти:

❖ вільно оперувати основними термінами та поняттями у сфері змагальної діяльності;

❖ самостійно скласти основні документи з планування та проведення змагань (календарний план, положення про змагання, заявку на участь у змаганні, турнірну таблицю, анкету судді, звіт головного судді, протоколи – зведений, розгляду протесту, проходження мандатної комісії тощо);

- ❖ здійснювати жеребкування учасників змагання;
- ❖ управляти змагальною діяльністю;
- ❖ самостійно складати звіт за результатами проведення змагання;
- ❖ підбивати підсумки спортивних змагань;
- ❖ формулювати пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення спортивних змагань.

Важливе місце у структурі курсу «Організація та проведення спортивних змагань» відведено практичним заняттям. У виданні запропоновано їх тематику та зміст, визначено послідовність опрацювання навчального матеріалу. Програмний матеріал викладено у 12 темах. У межах кожної теми передбачено розгляд окремих теоретичних положень дисципліни, засвоєння ключових термінів і понять, проведення діагностики та актуалізації знань за питаннями для самоконтролю і тестами, набуття необхідних умінь і навичок у ході виконання практичних завдань. Пропоноване видання розроблене авторами з метою організації навчальної діяльності студентів, спрямованої на самопідготовку до практичних занять.

Видання сприятиме ефективній і якісній підготовці здобувачів освіти до практичних занять, поточного й підсумкового семестрового контролю.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тематика практичних завдань з дисципліни «Організація та проведення спортивних змагань» визначається робочою програмою. Її зміст конкретизується у пропонованому навчально-методичному виданні. Чітке й ретельне виконання студентами методичних настанов сприятиме раціональному використанню часу, відведеного на самопідготовку до практичних занять.

Порядок засвоєння програмного матеріалу у ході підготовки до практичних занять:

1. Ознайомитися з темою практичного заняття.
2. Осмислити й вивчити теоретичний матеріал теми згідно з пунктами плану, дотримуючись наданих методичних рекомендацій.
3. Опрацювати питання в їх логічній послідовності, знайти відповіді на них у ході вивчення рекомендованої літератури.
4. Розібрати тлумачення основних термінів і понять. Їх визначення необхідно запам'ятати.
5. Встановити зв'язок щойно вивченого навчального матеріалу з попереднім.
6. Дати відповіді на питання для самоконтролю, виконати тести. Недостатньо засвоєні питання необхідно опрацювати повторно.
7. Виконати практичні завдання. При цьому потрібно продемонструвати вміння застосовувати засвоєні знання, аналізувати, робити узагальнення та висновки.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений програмою для засвоєння в процесі практичних занять, виноситься на підсумковий контроль.

Усвідомлена підготовка до практичних занять сприятиме активізації розумової діяльності студентів, формуванню потреби в оволодінні знаннями, розвитку інтелектуальних і аналітичних здібностей, інтересу до майбутньої професійної діяльності, виробленню навичок роботи з літературою, критичному осмисленню прочитаного, набуттю передбачених програмою умінь і навичок, що стане підґрунтям для подальшого формування на їх основі фахових компетентностей.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТИВНОГО ТРЕНУВАННЯ

Мета заняття: усвідомити цілі та завдання спортивних змагань у системі фізичного виховання; ознайомитися зі структурою управління змагальною діяльністю.

План

1. Характеристика спортивних змагань.
2. Зміст змагальної діяльності.
3. Структура управління змагальною діяльністю.

Ключові терміни та поняття: *спортивне змагання, змагальна діяльність, рівень підготовленості, підвищення тренуваності, професійна орієнтація учасників, суб'єкт, об'єкт, предмет, активність, федерація, управління.*

Методичні рекомендації

Перше питання передбачає засвоєння сутності поняття «спортивне змагання» та його основних визначальних характеристик; усвідомлення ролі спортивних змагань як основної ланки в системі підготовки спортсменів та зміцнення здоров'я школярів. Ознайомлення з класифікацією спортивних змагань за критеріями. Розгляд спортивних змагань залежно від мети, завдань, форм організації, складу учасників тощо. Набуття уявлення про те, для чого потрібні спортивні змагання.

Друге питання передбачає з'ясування змісту та спрямованості змагальної діяльності, її поліструктурного характеру та основних складових елементів. Акцентувати увагу потрібно на основних характеристиках змагальної діяльності, на важливості змагальної діяльності загалом. Також важливо простежити взаємозв'язок кожного зі складників змагальної діяльності.

Вивчення *третього питання* передбачає ознайомлення із загальними поняттями управління змагальною діяльністю, з особливостями та специфікою планування, фінансування, матеріально-технічного та медичного забезпечення змагань. Розгляд ключових завдань управління тренувальною та змагальною діяльністю, усвідомлення особливостей підготовки до змагань і специфіки керування діями учасників у процесі змагальної діяльності. Ознайомлення з підходами до управління змагальною діяльністю.

? Питання для самоконтролю

1. За якими критеріями виокремлюються змагання?
2. Що являють собою головні змагання.
3. Охарактеризуйте поліструктурний характер змагальної діяльності.
4. Охарактеризуйте кількісні параметри змагальної практики в річному циклі.
5. Назвіть вищий орган управління фізичною культурою і спортом.
6. Окресліть функції федерацій із видів спорту.
7. Сформулюйте основні завдання та цілі Олімпійського комітету України.
8. Охарактеризуйте спортивний клуб як орган управління фізичною культурою та спортом.

Тести

1. *Змагання за формою заліку розподіляються на:*
 - а) всеукраїнські, міжнародні;
 - б) індивідуальні, командні, індивідуально-командні;
 - в) відкриті, закриті;
 - г) дитячі, юнацькі, дорослі.
2. *Укажіть змагання за призначенням:*
 - а) дитячі, юнацькі, для дорослих;
 - б) серед чоловіків, серед жінок;
 - в) підготовчі, відбірні, головні;
 - г) відкриті, закриті.
3. *Головним вітчизняним органом управління фізичною культурою і спортом є:*
 - а) офіс президента;
 - б) Міністерство молоді та спорту України;
 - в) спортивний клуб;
 - г) федерація з виду спорту.
4. *Укажіть назву студентського спортивного об'єднання:*
 - а) «Україна»;
 - б) «Динамо»;
 - в) «Колос»;
 - г) «Гарт».
5. *Вищим керівним органом фізичної культури і спорту в регіоні є:*
 - а) рада ректорів ЗВО;
 - б) управління з фізичної культури і спорту;
 - в) міський відділ освіти;
 - г) спортивний клуб «Україна».

Практичні завдання

Завдання 1. У календарі управління з фізичної культури і спорту виділити змагання за професійною орієнтацією учасників.

Завдання 2. Визначити головні змагання в календарі федерації з виду спорту для певної вікової групи спортсменів.

Завдання 3. Схематично представити структуру управління змагальною діяльністю.

ТЕМА 2. ПІДГОТОВКА ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАННЯ

Мета заняття: ознайомитися з процедурою планування та особливостями підготовки заходів з організації спортивних змагань; розглянути порядок розробки Положення про змагання.

План

1. Розробка Положення про змагання.
2. Організація та проведення агітаційно-рекламної роботи.
3. Підготовка спортивної споруди.
4. Створення організаційного комітету з проведення змагань.

Ключові терміни та поняття: *спортивний календар, організація з проведення змагань, регламентний документ, керівництво змаганнями.*

Методичні рекомендації

При вивченні *першого питання* необхідно ознайомитися з порядком розробки основного регламентного документа спортивних змагань. Розглянути змістові особливості певних розділів Положення про змагання як офіційного документа, який регламентує реалізацію конкретних змагань і є підставою для їх організації та проведення.

Друге питання передбачає усвідомлення ролі, завдань і значення агітаційно-рекламних заходів для популяризації та залучення до здорового способу життя широких мас населення. Розгляд видів фізкультурних заходів агітаційно-пропагандистської спрямованості. Набуття уявлення про спортивні змагання як ефективний засіб пропаганди фізичної культури і спорту.

При опрацюванні *третього питання* варто звернути увагу на значення якості спортивної споруди для забезпечення високого рівня видовищності змагань та запобігання травматизму їх учасників. Розглянути порядок

підготовки спортивних споруд інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних і культурно-видовищних заходів, з'ясувати сутність акту про готовність.

Четверте питання передбачає ознайомлення з порядком створення організаційного комітету з проведення змагань. Розгляд критеріїв підбору членів організаційного комітету. Визначення їх функціональних обов'язків та ролі в успішності проведення змагань.

? Питання для самоконтролю

1. Поясніть, чому в розділі «Керування змаганням» передбачено два види керівництва (загальне та безпосереднє) різних рівнів?
2. Окресліть головні цілі та завдання будь-якого спортивного змагання.
3. Охарактеризуйте розділ положення «Визначення переможців». Укажіть особливості його складання.
4. Перелічіть найбільш ефективні агітаційні заходи для залучення глядачів та учасників.
5. Запропонуйте найбільш дієві способи подачі рекламного матеріалу.
6. Надайте характеристику діяльності голови організаційного комітету спортивних змагань.
7. Надайте характеристику діяльності членів організаційного комітету.
8. Із яких пунктів складається «Положення про змагання»?

Тести

1. *Основним регламентним документом змагань є:*
 - а) календарний план спортивної роботи;
 - б) Положення про змагання;
 - в) класифікаційні документи спортсмена;
 - г) програма з фізичного виховання в освітніх закладах.
2. *Укажіть основне завдання спортивних змагань:*
 - а) забезпечення видовищності заходу;
 - б) виконання класифікаційних норм;
 - в) проведення звітних заходів з оздоровчої роботи;
 - г) зміцнення здоров'я учасників і популяризація здорового способу життя.
3. *Хто здійснює прийом спортивної споруди перед змаганням?*
 - а) керівник закладу;
 - б) члени організаційного комітету;
 - в) представники суддівської бригади;
 - г) представники федерацій, відомств.
4. *Укажіть склад комісії з прийому спортивної споруди:*
 - а) тренери команд;

- б) керівний склад закладу;
- в) головний суддя, комендант, лікар;
- г) капітани команд, представники вболівальників.

5. *Хто здійснює допуск спортсменів до змагань?*

- а) головна суддівна колегія;
- б) манданта комісія;
- в) організація, яка проводить змагання;
- г) управління молоді та спорту.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти Положення про першість факультету фізичного виховання здоров'я і туризму з певного виду спорту.

Завдання 2. Створити форму заявки на участь у змаганнях команди в першості ЗНУ.

Завдання 3. Розробити план агітаційно-реklamних заходів змагань.

Завдання 4. Скласти план прийому спортивної споруди для проведення змагань.

Завдання 5. Визначити склад організаційного комітету змагань на першість загальноосвітньої школи.

Завдання 6. Розробити розділ регламентного документа «Визначення переможців» для змагань першості оздоровчого табору.

ТЕМА 3. УЧАСНИКИ ЗМАГАНЬ. ЗАЯВКИ. ДОПУСК УЧАСНИКІВ ДО УЧАСТІ В ЗМАГАННЯХ

Мета заняття: ознайомитися з процедурою формування контингенту учасників змагань, з особливостями організації та проведення засідання мандатної комісії; засвоїти порядок заповнення заявки для участі у змаганнях.

План

1. Правила допуску спортсменів до змагань. Критерії відбору. Вимоги до учасників.

2. Порядок складання, заповнення та правила подачі іменних і технічних заявок.

3. Склад мандатної комісії. Особливості організації та проведення засідань. Правила допуску спортсменів до змагань.

Ключові терміни та поняття: комісія з допуску учасників, іменна заявка, технічна заявка, класифікаційна книжка, юніори, регламент змагання.

Методичні рекомендації

Вивчення *першого питання* передбачає засвоєння правил допуску спортсменів до змагань. Розгляд критеріїв та принципів відбору. Ознайомлення з вимогами до учасників змагань згідно з правилами.

При опрацюванні *другого питання* потрібно ознайомитися з порядком і особливостями складання й заповнення іменних і технічних заявок. Акцентувати увагу на правилах їх подачі представниками команд.

Вивчення *третього питання* передбачає засвоєння вимог до кваліфікації членів комісії з допуску спортсменів. Розгляд їх функціональних обов'язків, прав та обов'язків; окреслення питань, вирішення яких знаходиться в межах компетенції мандатної комісії. Ознайомлення з порядком проведення засідань мандатної комісії.

? Питання для самоконтролю

1. Хто може брати участь у змаганнях?
2. Хто затверджує заявку на участь у змаганнях?
3. Які дані про спортсменів повинні міститися в заявці?
4. Хто входить до складу комісії з допуску спортсменів до змагань?
5. Які строки подачі попередньої, іменної та технічної заявок?
6. Окресліть вимоги з допуску спортсменів до участі в масових спортивних заходах.

Тести

1. *Брати участь у змаганнях може:*
 - а) будь-хто за наявності спортивної форми;
 - б) той, хто має прописку в регіоні;
 - в) той, хто досягнув певних вікових вимог;
 - г) той, хто має необхідну підготовку та допуск лікаря.
2. *До складу комісії з допуску спортсменів входять:*
 - а) представники органів управління організації;
 - б) комендант змагань;
 - в) представник секретаріату та лікар;
 - г) головний суддя та комендант змагань.
3. *Яка інформація про спортсменів має міститися в заявці?*
 - а) вік та антропометричні дані спортсмена;
 - б) кваліфікація спортсмена;
 - в) дані, визначені вимогами Положення про змагання;
 - г) дата народження, адреса проживання.
3. *Правила змагань – це документ, у якому:*
 - а) чітко визначені умови змагальної боротьби в конкретній спортивній

грі, що відбувається під контролем спортивних арбітрів способи фіксації виграшу та програшу, процедура визначення переможця в окремій зустрічі та порядок розподілу місць серед учасників змагання;

б) чітко визначені умови тренувальної гри, яка відбувається під контролем спортивних арбітрів, способи фіксації виграшу та програшу, процедура визначення переможця в окремій зустрічі та порядок розподілу місць серед учасників змагання;

в) чітко визначені умови змагальної боротьби в конкретній спортивній грі, яка відбувається під контролем спортивних арбітрів, способи фіксації виграшу та програшу.

4. *Укажіть кількість чинників, які визначають ефективність змагальної діяльності:*

а) 12;

б) 5;

в) 15.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти бланк іменної заявки команди для участі у змаганнях.

Завдання 2. Скласти бланк технічної заявки команди для участі в змаганнях із виду спорту.

Завдання 3. Визначити склад мандатної комісії для проведення змагань першості університету, школи.

Завдання 4. Скласти сценарій засідання мандатної комісії.

Завдання 5. Ознайомитись із вимогами правил з виду спорту до учасників змагань.

ТЕМА 4. ЄДИНА СПОРТИВНА КЛАСИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ

Мета заняття: усвідомити порядок роботи з нормативними документами в галузі фізичної культури і спорту, вимоги, умови і порядок присвоєння спортивних звань розрядів.

План

1. Завдання Єдиної спортивної класифікації України (ЄСКУ).
2. Спортивні звання та розряди.
3. Умови присвоєння спортивних звань і розрядів.
4. Права та обов'язки спортсменів, які мають спортивні звання та розряди.

Ключові терміни та поняття: кандидат у майстри спорту, майстер спорту, майстер спорту міжнародного класу, заслужений майстер спорту, статус змагань, залікова класифікаційна книжка.

Методичні рекомендації

Вивчення *першого питання* необхідно розпочати з ознайомлення з роллю ЄСКУ у вирішенні загальних завдань фізичної культури і спорту, насамперед щодо подальшого залучення населення до активних занять спортом, підвищення рівня спортивної майстерності. Розглянути загальні положення, мету та завдання Єдиної спортивної класифікації України як нормативного документа сфери фізичної культури і спорту, який визначає порядок, умови та вимоги, необхідні для присвоєння спортивних звань і спортивних розрядів. Акцентувати увагу на нормах і вимогах ЄСКУ.

Друге питання передбачає ознайомлення з існуючими в Україні спортивними званнями й розрядами, умовами й віковими вимогами до присвоєння звань, статусом і рангами змагань для присвоєння спортивних звань і розрядів.

У ході опрацювання *третього питання* необхідно усвідомити умови присвоєння спортивних звань, вимоги до складу суддівських бригад із класифікаційних вправ. Розглянути вимоги Положення про змагання.

Четверте питання передбачає ознайомлення з правами й обов'язками спортсменів, які мають спортивні звання та розряди. Розгляд правил заповнення залікових класифікаційних книжок.

? Питання для самоконтролю

1. Розкрийте значення ЄСКУ для реалізації завдань фізичної культури і спорту.
2. Що являє собою ЄСКУ як документ?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні розділи ЄСКУ.
4. Перелічіть групи видів спорту, за якими присвоюються звання та розряди.
5. Окресліть умови присвоєння спортивних звань і розрядів.
6. Перерахуйте права та обов'язки спортсменів, які мають звання та розряди.

Тести

1. Укажіть мету Єдиної спортивної класифікації:
 - а) визначає порядок проведення змагань;
 - б) регулює та реалізує вимоги до рівня кваліфікації спортсмена;
 - в) регулює правила змагань;

- г) визначає роботу суддівських бригад.
- 2. *Укажіть завдання ЄСКУ:*
 - а) облік вікових особливостей при проведенні спортивних змагань;
 - б) визначення функціональних обов'язків суддів;
 - в) підвищення спортивної майстерності;
 - г) забезпечення виконання вимог ТБ при проведенні змагань.
- 3. *Під визначення «спортивне звання» підпадають:*
 - а) усі розрядні вимоги, які виконали спортсмени;
 - б) КМС, 1,2,3 – розряди;
 - в) МС, ЗМС, МСМК;
 - г) кращий спортсмен року в регіоні.

Практичні завдання

Завдання 1. Виокремити в календарі спортивних заходів ЗНУ змагання, які передбачають виконання вимог І розряду.

Завдання 2. Виділити в календарі спортивних заходів ДСС «Гарт» змагання, які дозволяють виконати вимоги майстра спорту.

Завдання 3. З'ясувати, хто зі студентів академічної групи має право на підвищення спортивного розряду.

ТЕМА 5. ПРАВИЛА ЗМАГАНЬ ІЗ ВИДІВ СПОРТУ

Мета заняття: усвідомити значення і роль правил змагань із видів спорту; ознайомитися з вимогами та умовами організації та проведення змагальної діяльності в обраному виді спорту.

План

1. Структура та розділи правил змагань.
2. Учасники змагань.
3. Суддівська колегія змагань.
4. Змагальне обладнання та інвентар. Розміри спортивних майданчиків.

Ключові терміни та поняття: *характер змагань, індивідуальні змагання, індивідуально-командні змагання, територіальні органи управління, головна суддівська колегія, апеляційне журі, регламентування правил змагань.*

Методичні рекомендації

Перше питання передбачає усвідомлення значення правил змагань у визначенні та регулюванні вимог і умов організації та проведення змагань.

Набуття уявлення про характер змагань.

Вивчення *другого питання* передбачає засвоєння умов допуску спортсменів до участі у змаганнях. Розгляд вікових груп спортсменів. Ознайомлення з обов'язками та правами учасників змагань.

У ході опрацювання *третього питання* потрібно ознайомитися зі складом та умовами комплектації суддівської колегії змагань. Розглянути вимоги до кваліфікаційної підготовки. Акцентувати увагу на завданнях і функціях апеляційного журі.

Вивчення *четвертого питання* має бути спрямоване на засвоєння вимог до інвентарю та місць проведення змагань. Важливо детально проаналізувати вимоги до запобігання травматизму, а також ознайомитися з правилами техніки безпеки як для учасників, так і для глядачів.

? Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність і призначення правил змагань як нормативного документа.
2. Охарактеризуйте зміст правил змагань за розділами.
3. Наведіть класифікацію змагань за групами за характером проведення.
4. Назвіть вікові групи учасників змагань.
5. Окресліть обов'язки учасників змагань.
6. Які права мають учасники змагань?
7. Поясніть порядок формування суддівських бригад.
8. Охарактеризуйте склад і вкажіть функції апеляційного журі.
9. Перерахуйте вимоги до інвентаря та місць змагань.

Тести

1. *За характером проведення змагання розподіляються на:*
 - а) міжнародні, всеукраїнські;
 - б) індивідуальні, індивідуально-командні, командні;
 - в) головні, кваліфікаційні;
 - г) серед жінок, серед чоловіків.
2. *До групи юніорів відносяться спортсмени віком:*
 - а) 14-15 років;
 - б) 16-17 років;
 - в) 18-20 років;
 - г) 20 років і старше.
3. *Укажіть функції апеляційного журі:*
 - а) контроль якості спортивної споруди;
 - б) формування суддівських бригад;
 - в) вирішення спірних питань;
 - г) допуск спортсменів до змагань.

4. Від чого залежить кількісний склад суддівських колегій?

- а) від правил змагань;
- б) від вікової групи;
- в) від характеру змагань;
- г) від масштабу змагань і кількості учасників.

Практичні завдання

Завдання 1. Оцінити будь-який спеціалізований зал із виду спорту на відповідність вимогам правил змагань.

Завдання 2. Скласти перелік необхідного інвентарю відповідно до правил проведення змагань з обраного вами виду спорту.

Завдання 3. Визначити склад суддівської колегії для проведення змагань з обраного вами виду спорту.

Завдання 4. Розподілити на вікові групи учнів загальноосвітньої школи для участі у змаганнях.

ТЕМА 6. СКЛАД, ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СУДДІВСЬКОЇ КОЛЕГІЇ

Мета заняття: ознайомитися зі складом суддівської колегії; розглянути функції, права й обов'язки членів суддівської колегії; засвоїти вимоги до формування суддівської колегії.

План

1. Головна суддівська колегія.
2. Секретаріат. Заступники головного судді.
3. Суддівські бригади.

Ключові терміни та поняття: *суддівська колегія, секретаріат, суддівська бригада, суддя-інформатор, заступник головного судді з медичного обслуговування.*

Методичні рекомендації

Розглядаючи *перше питання*, необхідно ознайомитися зі складом головної суддівської колегії, принципами її діяльності, функціоналом, правами та обов'язками. Також потрібно розглянути умови формування головної суддівської колегії.

При вивченні *другого питання* потрібно розглянути сутність, мету, завдання і зміст роботи секретаріату. Зосередити увагу на характер розподілу

обов'язків між членами секретаріату. Ознайомитися з порядком заповнення протоколів змагань із виду спорту.

Третє питання передбачає розгляд складу суддівських бригад. Ознайомлення з принципами діяльності та функціями суддівських бригад залежно від виду спорту.

? Питання для самоконтролю

1. Перерахуйте основні обов'язки головного судді.
2. Перерахуйте основні права головного судді.
3. Охарактеризуйте склад суддівської колегії.
4. Хто може виконувати функції головного судді в разі його відсутності?
5. Охарактеризуйте склад головної суддівської колегії (заступники головного судді).
6. Окресліть права й обов'язки головного судді з медичного обслуговування.

Тести

1. *Хто здійснює керівництво при проведенні змагань?*
 - а) керівник організації, яка проводить змагання;
 - б) головний суддя змагань;
 - в) суддівські бригади;
 - г) колегіальне керівництво.
2. *Хто виконує обов'язки головного судді за його відсутності?*
 - а) комендант змагань;
 - б) представники суддівських бригад;
 - в) суддя-інформатор;
 - г) один із заступників головного судді.
3. *Хто здійснює набір кандидатів на роль головного судді змагань?*
 - а) організація, яка проводить змагання;
 - б) члени суддівських бригад шляхом голосування;
 - в) керівник організації, на базі якої проводяться змагання;
 - г) за вибором спортсменів.
4. *Хто може відсторонити спортсмена від участі в змаганнях (окрім головного судді)?*
 - а) комендант змагань;
 - б) представники суддівських бригад;
 - в) глядачі змагань;
 - г) заступник із медичного обслуговування.

Практичні завдання

Завдання 1. Сформувати склад суддівської колегії для проведення першості факультету з виду спорту.

Завдання 2. Скласти список інвентарю та обладнання для роботи суддівської колегії.

Завдання 3. Схематично представити механізм регулювання обов'язків старшого судді.

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОЧИСТОГО ЦЕРЕМОНІАЛУ ВІДКРИТТЯ ТА ЗАКРИТТЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

Мета заняття: усвідомити змагання яскравих, неповторних, святкових, урочистих спортивних заходів як ефективних соціально-педагогічних засобів виховання фізкультурників, спортсменів та глядачів, вболівальників.

План

1. Загальні положення про урочистий церемоніал спортивного заходу.
2. Відкриття змагань.
3. Представлення учасників змагань.
4. Нагородження призерів змагань.
5. Закриття змагань.

Ключові терміни та поняття: *урочистий ритуал, спортивний захід, протокольний відділ, склад делегацій, наочна атрибутика, церемоніал, нагородження, парад учасників.*

Методичні рекомендації

У ході опрацювання *першого питання* важливо усвідомити, що всі учасники спортивних заходів, від активних спортсменів, до пасивних, не залучених до занять фізичною культурою вболівальників, відчують морально-естетичний вплив від сприйняття улюбленої команди. Такий вплив сприяє прояву виховної та педагогічної функцій спортивного заходу, особливо під час якісно організованих урочистих свят відкриття та закриття змагань.

Вивчення *другого питання* передбачає ознайомлення з основними складовими ритуалу відкриття змагань та порядком шиккування учасників.

Третє питання передбачає ознайомлення з процедурою та змістом представлення учасників команд.

При вивченні *четвертого питання* потрібно розглянути порядок проведення церемонії нагородження призерів змагань. Ознайомитися з атрибутикою для нагородження та складом груп для нагородження.

П'яте питання передбачає детальний розбір та засвоєння зразкового сценарію закриття змагань, умов організації та проведення урочистої церемонії із зазначенням необхідного інвентарю та обладнання.

? Питання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте значення урочистого відкриття і закриття змагань із точки зору вирішення загальних завдань фізичної культури.
2. Хто розробляє сценарій урочистого церемоніалу?
3. Які обов'язкові складові церемоніалу відкриття змагань?
4. З урахуванням яких особливостей проводиться нагородження призерів змагань?
6. Охарактеризуйте процедуру закриття змагань. Укажіть її особливості, порівняно з відкриттям змагань.

Тести

1. *Укажіть основне завдання урочистого церемоніалу відкриття змагань:*
 - а) сприяє якості телекартинки;
 - б) виконує агітаційно-виховну функцію;
 - в) слугує для дотримання процедури;
 - г) носить розважальний характер.
2. *Сценарій урочистого відкриття розробляється:*
 - а) управлінням молоді та спорту;
 - б) з урахуванням побажань учасників;
 - в) представниками команд;
 - г) організацією, яка проводить змагання.
3. *У якому порядку шикуються команди при проведенні процедури нагородження?*
 - а) у порядку зайнятих місць;
 - б) в алфавітному порядку;
 - в) на розсуд організаторів;
 - г) у довільному порядку.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти зразковий сценарій урочистого відкриття змагань.

Завдання 2. Сформувати групу нагородження призерів першості факультету.

Завдання 3. Скласти зразковий сценарій закриття змагань.

Завдання 4. Запропонувати свій варіант дикторського тексту при представленні учасників змагань на першість ЗНУ.

Завдання 5. Скласти зразкову програму агітаційно-розважальних заходів під час відкриття змагань на першість ЗНУ.

ТЕМА 8. СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ, СИСТЕМИ РОЗІГРАШУ

Мета заняття: розглянути способи організації та проведення змагань; набуття уявлення про сутність розіграшу; ознайомитися з особливостями планування програми змагання і складання календаря змагання.

План

1. Колова система розіграшу.
2. Система розіграшу з вибуванням.
3. Змішана система.

Ключові терміни та поняття: *змагання в одне коло, вибування після поразки, форма заліку, компоненти змагальної діяльності, колова система, система з вибуванням.*

Методичні рекомендації

Перше питання передбачає засвоєння сутності та методики проведення змагань за коловою системою. Ознайомлення з порядком складання календаря змагань за коловою системою. Набуття уявлення про визначення кількості ігор при застосуванні колової системи розіграшу. Визначення переваг і недоліків колової системи розіграшу. З'ясування видів спорту, в яких колова система розіграшу набула найбільшої популярності.

У ході опрацювання *другого питання* необхідно розглянути сутність системи розіграшу з вибуванням та ознайомитися з порядком складання календаря змагань при системі розіграшу з вибуванням. Відзначити переваги й недоліки системи розіграшу з вибуванням.

Опрацювання *третього питання* передбачає аналіз та засвоєння особливостей проведення змагань за змішаною системою, розгляд її переваг і недоліків. Окрім того, потрібно визначити чинники, які впливають на вибір системи розіграшу.

? Питання для самоконтролю

1. Від яких чинників залежить вибір системи розіграшу?
2. За якою формулою визначається кількість ігор при коловій системі розіграшу?
3. Перерахуйте основні переваги та недоліки колової системи розіграшу.
4. Розкрийте сутність системи розіграшу з вибуванням.
5. Окресліть основні переваги й недоліки системи розіграшу з вибуванням.
6. За якою формулою визначається кількість команд, які змагаються в перший день при системі розіграшу з вибуванням?
7. Охарактеризуйте змішаний спосіб проведення змагань. Укажіть його переваги й недоліки.
8. Наведіть приклади міжнародних змагань, які проводяться за змішаною системою розіграшу.

Тести

1. Яка кількість ігрових днів при коловій системі проведення змагань для 8 учасників?
 - а) 6;
 - б) 7;
 - в) 8;
 - г) 9.
2. Яка кількість ігрових днів при коловій системі проведення змагань для 9 учасників?
 - а) 7;
 - б) 8;
 - в) 9;
 - г) 10.
3. $X = \frac{n \times (n-1)}{2}$ - це формула для визначення:
 - а) кількості учасників;
 - б) кількості ігор;
 - в) кількості ігрових днів;
 - г) кількості очок.
4. $X = (k - 2^n) \times 2$ - це формула для визначення:
 - а) кількості команд, які змагаються в I турі при системі розіграшу з вибуванням;
 - б) кількості ігрових днів;
 - в) кількості учасників;

г) кількості суддів для проведення змагань.

5. *За якою системою проводяться змагання Ліги чемпіонів із футболу?*

- а) за коловою системою;
- б) за системою з вибуванням;
- в) за змішаною системою;
- г) інший варіант.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти календар змагань за коловою системою для 8 команд.

Завдання 2. Скласти календар змагань за системою з вибуванням для 15 команд.

Завдання 3. Скласти календар проведення змагань за змішаною системою для 32 команд на 6 днів.

Завдання 4. Визначити кількість команд, які змагаються в 1-й день за системою з вибуванням при 19 учасниках.

Завдання 5. Визначити кількість ігор при коловій системі для 6 учасників.

Завдання 6. Скласти календар змагань за коловою системою для 9 учасників.

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ

Мета заняття: усвідомити мету й завдання комплексних спортивних заходів; ознайомитися з їх структурою та методикою організації; розглянути особливості проведення.

План

1. Сутність, завдання та форми комплексних спортивних заходів.
2. Особливості планування та підготовки комплексних спортивних заходів.
3. Методика проведення комплексних спортивних заходів.
4. Особливості форми заліку при проведенні комплексних спортивних заходів.

Ключові терміни та поняття: *спартакіада, універсіада, День здоров'я, комплексний залік, паралельний залік, фінансування змагань.*

Методичні рекомендації

Перше питання передбачає ознайомлення з формами комплексних спортивних заходів, метою та завданнями їх проведення. Набуття уявлення про роль комплексних спортивних заходів у вирішенні завдань фізичної культури і спорту.

У ході вивчення *другого питання* необхідно усвідомити особливості організації забезпечення та проведення комплексних спортивних заходів. Розглянути порядок розробки регламентних документів (положення, кошторис).

Третє питання передбачає засвоєння процедури проведення комплексних спортивних заходів. Ознайомлення з особливостями суддівства та порядком комплектування команд.

У *четвертому питанні* предметом вивчення мають стати особливості форми заліку при проведенні комплексних спортивних заходів та порядок визначення переможців.

? Питання для самоконтролю

1. Який комплексний спортивний захід вважається найбільш масштабним?
2. Назвіть форми проведення комплексних спортивних заходів.
3. У чому полягають особливості складання Положення про проведення комплексних спортивних заходів?
4. Запропонуйте найбільш прості форми проведення комплексних спортивних заходів для молодших школярів.
5. Запропонуйте способи залучення вболівальників до участі в комплексних спортивних заходах.
6. Які є способи нарахування очок за окремі види спорту?
7. Розкрийте особливості підготовки місць для проведення комплексних спортивних змагань.

Тести

1. *Наймасштабнішим комплексним спортивним заходом є:*
 - а) Спартакіада України;
 - б) Олімпійські ігри;
 - в) фестиваль молоді і студентів;
 - г) чемпіонат світу.
2. *Що є спортивним заходом для студентів?*
 - а) Універсіада;
 - б) першість Міністерства освіти і науки України;
 - в) чемпіонат України серед юніорів;

г) Юнацькі Олімпійські ігри.

3. Який комплексний спортивний захід для школярів є найбільш масштабним?

- а) чемпіонат світу серед юніорів;
- б) Юнацькі Олімпійські ігри;
- в) чемпіонат України серед школярів;
- г) Спартакіада України.

4. Ким розробляється підсумковий звіт змагань?

- а) оргкомітетом;
- б) головним секретарем;
- в) головним суддею;
- г) заступником секретаря.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти положення про проведення шкільного Дня здоров'я.

Завдання 2. Скласти положення про проведення спартакіади загальноосвітньої школи.

Завдання 3. Розробити розділ «Учасники змагань» для проведення спартакіади ЗНУ.

Завдання 4. Розробити розділ «Визначення переможців» положення про проведення спартакіади ЗНУ.

Завдання 5. Сформувати перелік змагань для вболівальників та способи нарахування очок.

Завдання 6. Скласти положення про змагання спартакіади оздоровчого табору.

ТЕМА 10. ПЛАНУВАННЯ СПОРТИВНОГО ЗМАГАННЯ

Мета заняття: усвідомити сутність і призначення планування як важливого складника системи управління спортивними змаганнями; засвоїти основи та принципи планування змагальної діяльності; ознайомитися із стадіями планування спортивного змагання; розглянути форми планування та їх основні характеристики.

План

1. Принципи планування спортивної та змагальної діяльності.
2. Основи планування змагальної діяльності.
3. Стадії планування змагання.
4. Форми планування змагання.

Ключові терміни та поняття: *цільовий підхід, конкретність результату, ресурсне забезпечення, визначення необхідних ресурсів, ефективність спортивного змагання, директивне планування, цільове планування, організаційне регламентування.*

Методичні рекомендації

У *першому питанні* необхідно розглянути теоретичні основи та різновиди планування спортивної та змагальної діяльності (просте і комплексне, загальне, часткове і конкретне, перспективне, поточне (календарне) та оперативне). Ознайомитися з об'єктивними передумовами та принципами раціонального планування, як-от: цілеспрямованість, комплексна дія, конкретність результату, ресурсне забезпечення, координація, ефективність, перевищення початкового рівня, перспективність. Набути уявлення про сучасні підходи до вдосконалення тренувальної та змагальної діяльності.

Опрацювання *другого питання* має бути спрямоване на засвоєння основ планування змагальної діяльності. План потрібно розглядати як фіксований набір дій і засобів, порядок досягнення з їх допомогою мети змагань, а планування як передбачення, визначення і опис майбутньої цілеспрямованої діяльності змагання, а також розвитку, функціонування і підвищення ефективності системи або окремих її елементів. Звернути увагу потрібно на те, що планування як процес управління полягає в розробці збалансованого за необхідними витратами і наявними ресурсами плану досягнення цілей спортивного заходу. Усвідомити, що при плануванні виокремлюються офіційні (основні) та оперативні (підцілі) цілі. Розглянути сутність директивного та цільового планування, доцільність та переваги їх використання.

Предметом вивчення *третього питання* передбачені стадії планування змагання. Акцентувати увагу необхідно передусім на виявленні прогностичних передумов; встановленні кінцевого цільового призначення змагальної діяльності, потрібного результату й етапних цілей управлінської діяльності; прогнозуванні основних моментів змагальної діяльності; розробці варіантів плану; затвердженні варіанта плану на основі альтернативного вибору та порівняльного ґрунтового аналізу можливих наслідків змагань; ухваленні рішення про реалізацію плану; визначенні етапів виконання плану й реалізації окремих планових заходів, термінів виконання і виконавців; визначенні необхідних ресурсів; розрахунку фінансового, матеріально-технічного й кадрового забезпечення.

Четверте питання передбачає ознайомлення з формами планування змагання і основними документами. При цьому форми планування потрібно розглядати як різновиди змісту планування. Важливо детально розглянути характеристики розгорнутого плану, експрес-плану, технологічного плану змагання. Акцентувати увагу на чинниках, від яких залежить вибір форм планування.

? Питання для самоконтролю

1. У чому полягають об'єктивні передумови планування?
2. Назвіть найважливіші умови та вимоги до планування.
3. Перелічіть принципи планування змагальної діяльності.
4. Що являє собою директивне планування?
5. Розкрийте сутність цільового планування.
5. Назвіть основні стадії планування змагання.
6. Якими регламентаціями повинен володіти суддя в спортивних змаганнях?
7. Які основні форми та документи планування?

Тести

1. *Цільовий підхід планування – це:*
 - а) орієнтованість на конкретний результат;
 - б) обмеження дієздатності системи;
 - в) суспільна думка про захід;
 - г) оптимізація певного варіанта.
2. *Планування змагання – це:*
 - а) зафіксований набір дій і засобів;
 - б) передбачення, визначення та опис майбутньої змагальної діяльності;
 - в) узгодженість строків проведення;
 - г) мобілізація зусиль працівників організації.
3. *Що включає в себе організація спортивних заходів відносно до управління спортивними змаганнями?*
 - а) визначення основних функцій органів управління з підготовки та проведення змагань;
 - б) створення організаційного комітету;
 - в) відповіді а та б.
4. *Форми планування – це:*
 - а) різновиди змісту планування;
 - б) система управління спортивними змаганнями;
 - в) допоміжні виробничі федерації;
 - г) фінансова основа заходу.
5. *Яка кількість принципів планування змагальної діяльності?*
 - а) 9;
 - б) 10;
 - в) 11;
 - г) 13.

Практичні завдання

Завдання 1. Розробити планування спортивного змагання на першість закладу загальної середньої освіти.

Завдання 2. Здійснити планування за стадіями змагання на першість факультету.

Завдання 3. Ознайомитись і проаналізувати планування спортивного змагання в закладі загальної середньої освіти або спортивному клубі ЗНУ.

Завдання 4. Знайти в інтернеті інформацію щодо планування змагань у будь-якій організації, проаналізувати його й занотувати ключові положення та ідеї.

ТЕМА 11. ОРГАНІЗАЦІЯ СПОРТИВНОГО ЗМАГАННЯ

Мета заняття: розглянути функції регіонально-адміністративних органів управління щодо вирішення організаційних питань, пов'язаних зі спортивною та змагальною діяльністю.

План

1. Основні функції регіональних органів управління.
2. Організаційний комітет із підготовки та проведення змагань.
3. Функціональний зміст діяльності адміністративних органів.

Ключові терміни та поняття: *органи управління, фінансова функція, виконавчо-розпорядницька функція, прогнозування і планування, організаційне регламентування, управлінська функція, територіальні органи управління.*

Методичні рекомендації

Вивчаючи *перше питання*, насамперед потрібно усвідомити, що основні функції органів галузевого управління змагальною системою здійснюються на рівні організації, підприємства будь-якого рівня. При цьому дещо змінюється конкретна цільова спрямованість і зміст функцій залежно від умов, обставин діяльності та масштабу відповідної організації / підприємства. Акцентувати увагу потрібно на меті діяльності регіональних органів управління, об'єктах управління та видах управління. Відзначити чинники, які впливають на ефективність управління.

У ході опрацювання *другого питання* необхідно розглянути функції, обов'язки та напрями діяльності організаційного комітету з підготовки та проведення змагань. Особливу увагу потрібно звернути на відповідальність

організаційного комітету за повноту заходів, які забезпечують безпеку учасників, суддів і глядачів.

У *третьому питанні* необхідно розглянути функції та компетенції адміністративних органів управління, які організовують і спрямовують діяльність усіх учасників змагального процесу.

? Питання для самоконтролю

1. Назвіть складові організації відносно управління спортивними змаганнями.

2. Які функції виконують територіальні органи управління фізичною культурою і спортом?

3. Розкрийте зміст виконавчо-розпорядницької функції.

4. Назвіть орієнтовний склад організаційного комітету з організації та проведення регіональних змагань (обласних).

5. Назвіть регіональні органи управління фізичною культурою і спортом. Окресліть їх функції з організації спортивних змагань.

6. Хто несе відповідальність за підготовку та проведення комплексних спортивних заходів?

Тести

1. *Хто є головою Запорізького осередку НОК?*

- а) Власова;
- б) Лобанов;
- в) Федоров;
- г) Силантьєв.

2. *Хто є директором СК ЗНУ?*

- а) Фролов;
- б) Маліков;
- в) Протас;
- г) Конох.

3. *Діяльність регіональних органів управління з розвитку фізичної культури і спорту координує та здійснює керівництво:*

- а) Національний олімпійський комітет;
- б) Міністерство молоді та спорту України;
- в) всеукраїнські федерації з видів спорту;
- г) Верховна рада України.

4. *Міністром молоді та спорту України є:*

- а) Кличко;
- б) Гутцайт;
- в) Шевченко;
- г) Шмигаль.

Практичні завдання

Завдання 1. Визначити орієнтовний склад оргкомітету з проведення обласної універсиади.

Завдання 2. Здійснити розподіл функціональних обов'язків членів оргкомітету з проведення обласної універсиади.

Завдання 3. Подати перелік функцій, які вирішуються на рівні колективу фізичної культури, та коротко охарактеризувати зміст кожної з них. Завдання виконати у формі таблиці.

Завдання 4. Розробити план заходів із підготовки до проведення спартакіади ЗНУ.

ТЕМА 12. УЧАСНИКИ ЗМАГАНЬ

Мета заняття: ознайомитися з правами та обов'язками учасників змагань; розглянути функції та обов'язки капітанів команд; набути уявлення про форми протестів під час змагань і порядок вирішення спірних питань, подачі апеляцій згідно з правилами змагань.

План

1. Права й обов'язки учасників змагань.
2. Представники та капітани команд.
3. Заяви та протести в процесі змагань.

Ключові терміни та поняття: *іменна заявка, змішані старты, медичний документ, регламент, письмовий протест, апеляційне журі, офіційний представник, капітан команди.*

Методичні рекомендації

Вивчення *першого питання* передбачає усвідомлення статусу учасника змагань. Ознайомлення з правами та обов'язками учасників під час змагань. Засвоєння вимог до учасників змагань, визначення причин дискваліфікації. Розгляд вікових груп учасників змагань.

Вивчення *другого питання* передбачає усвідомлення статусу представника команди. Ознайомлення з його функціональними обов'язками та правами. Набуття уявлення про роль капітана команди в змагальній діяльності.

У ході опрацювання *третього питання* потрібно засвоїти алгоритм дій учасників змагань при виникненні сумнівів у дотриманні регламенту, правил змагань чи об'єктивності суддівських рішень.

? Питання для самоконтролю

1. Хто може брати участь у змаганнях?
2. Яким чином розподіляються учасники змагань залежно від віку?
3. У якому документі визначено права й обов'язки учасників змагань?
4. Перелічіть основні обов'язки учасників змагань.
5. Який документ регламентує порядок виступів кожного спортсмена?
6. Окресліть основні функціональні обов'язки представника команди.
7. Хто виконує обов'язки представника команди за його відсутності?
8. Хто вирішує спірні питання, які виникають у ході змагань?
9. Хто має право надавати протести?

Тести

1. *Укажіть підліткову групу спортсменів:*
 - а) 12-13 років;
 - б) 10-11 років;
 - в) 14-15 років;
 - г) старше 16 років.
2. *Укажіть групу юніорів:*
 - а) 14-15 років;
 - б) 16-17 років;
 - в) 18-20 років;
 - г) старше 21 року.
3. *Протест має право надавати:*
 - а) представник команди;
 - б) безпосередньо сам спортсмен;
 - в) один із представників суддівської колегії;
 - г) будь-який учасник змагань.
4. *У разі відсутності представника команди його функції виконує:*
 - а) лікар команди;
 - б) капітан команди;
 - в) будь-який спортсмен команди;
 - г) заступник представника.
5. *Права й обов'язки учасників змагань закріплені в:*
 - а) Положенні про змагання;
 - б) Єдиній спортивній класифікації;
 - в) програмі змагань;
 - г) правилах із виду спорту.
6. *Хто може знаходитись на лаві запасних під час спортивної гри?*
 - а) той, кому дозволить тренер;
 - б) усі члени СК за умови перебування у формі команди;
 - в) не більше 6 осіб;
 - г) той, хто внесений до заявки команди.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти умовний протест на ім'я головного судді змагань.

Завдання 2. Розробити план роботи представника команди на період змагань.

Завдання 3. Скориставшись пошуком в інтернеті, ознайомитись із принципами розподілу на вікові групи в обраному виді спорту.

Завдання 4. Визначити склад апеляційного журі для змагань на першість ЗНУ.

ГЛОСАРІЙ

АБСОЛЮТ – необмежений, безумовний; абсолютна ідея в організації та підготовці змагань.

АВАНГАРДНИЙ – передовий; той, що перебуває попереду інших (суддів, журі та фахівців).

АВТОРИТАРНИЙ – владний, впливовий суддя, фахівець у галузі; той, що прагне утвердити свою владу над іншими.

АДАПТАЦІЯ – пристосування у суддівському корпусі, журі та інших колективах.

АДЕКВАТНИЙ – цілком відповідний у питаннях суддівства.

АЖІОТАЖ – сильне порушення, хвилювання, боротьба інтересів навколо спірних питань у спортивних заходах.

АКРЕДИТУВАТИ – засвідчувати або призначати в спортивних заходах різних фахівців і суддів.

АКТУАЛЬНІСТЬ – важливість для даного моменту в сфері фізичної культури і спорту.

АКЦЕНТ – підкреслення, виділення окремих думок.

АКЦІЯ – дія, що здійснюється для досягнення якої-небудь мети в суддівстві спортивних заходів.

АЛГОРИТМ – формування послідовних дій, спрямованих на досягнення зазначеної мети для проведення контролю в суддівстві змагань.

АЛОГІЗМ – явище порушення логічного зв'язку, послідовності в суддівстві спортивних заходів.

АЛЬТЕРНАТИВА – вибір однієї із двох (або декількох) можливостей у суддівстві.

АНАХРОНІЗМ – застарілий погляд, підхід у суддівстві.

АПЕЛЯЦІЯ – заява, скарга про перегляд підсумкових результатів у змаганнях.

АРБІТР – спортивний суддя.

АРБІТРАЖ – орган для вирішення суперечок за погодженням зацікавлених сторін; вирішення спірних питань на спортивних змаганнях.

АСОЦІАЦІЯ – добровільне об'єднання фізичних та юридичних осіб на основі спільних інтересів з метою здійснення ефективної діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

АТЕСТАЦІЯ – визначення кваліфікації, оцінка практичних і теоретичних знань у суддівстві офіційними посадовими особами.

АУТСАЙДЕР – команда (спортсмен), яка займає останнє місце в змаганні.

БЛЦТУРНІР – інтенсивне змагання, яке проводиться за скороченим часом.

БОНУС – фінансова виплата спортсменам, командам за участь або продемонстрований результат.

ВЕТО – заборона, скасування, призупинення якого-небудь рішення в суддівстві спортивних змагань.

ВОТУМ – думка, рішення, виражені шляхом голосування на засіданні, нарадах, зборах та ін.

ГАНДИКАП – штучне вирівнювання шансів сильного та слабого супротивників у змаганнях (зміна дистанції тощо).

ГАРАНТ – юридична або фізична особа, що дає в чому-небудь гарантію на спортивних заходах.

ДИСКВАЛІФІКАЦІЯ – позбавлення спортсмена (команди) права брати участь у спортивних змаганнях, анулювання досягнутих ними результатів за серйозні порушення правил змагань, етичних норм.

ДОПІНГ – засоби, що штучно і тимчасово зумовлюють підвищення активності організму.

ДОПІНГ-КОНТРОЛЬ – медичне обстеження після змагань для виявлення спортсменів, які вживали заборонені засоби.

ДУБЛЬ – друга, запасна команда на спортивних змаганнях.

ЕКСТРЕМАЛЬНИЙ – крайній, граничний; той, що виходить за рамки звичайного; надзвичайний.

ЕЛІТА – найбільш видатні в чомусь особистості, найкращі представники якої-небудь частини суспільства, зокрема у сфері фізичної культури і спорту (спортсмени, тренери, менеджери, судді та ін.).

ЕПАТАЖ – скандальна витівка, претензія на сенсаційність; поведінка, що порушує загальноприйняті норми суспільної моралі. У спорті відзначається переважно після змагань (наприклад, незгода із суддівством).

ЕТИКЕТ – установлений порядок і правила поведінки, у тому числі під час спортивних змагань і здійснення суддівства.

ЖЕРЕБКУВАННЯ – критерій для встановлення послідовності виступу команд і спортсменів відповідно до правил змагань; визначення черговості виступу за допомогою жереба.

ЗАСІДАННЯ – організаційна форма діяльності колегіальних органів управління, яка передбачає обговорення винесених на розгляд питань і колегіальне прийняття рішень.

ЗАЯВКА – письмовий документ на участь у спортивних заходах фізичних та юридичних осіб, завірений лікарем і керівником організації.

ІНДЕКСАЦІЯ – показчик, список, система буквених або цифрових позначень у статутах федерацій, товариств, асоціацій, правилах змагань.

ІНКРИМІНУВАТИ – пред'явити кому-небудь обвинувачення під час суддівства змагань.

ІННОВАЦІЯ – введення чого-небудь нового, модернізація, реформа в проведенні змагань.

ІНСПЕКТОР – посадова особа від федерації, суддівської колегії, організації, що проводить змагання.

ІНСТРУКЦІЯ – керівна вказівка, настанова, що дозволяє впорядкувати роботу управлінського апарату, суддівської колегії.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ – тлумачення, пояснення, розкриття змісту правил змагань.

ІНТРИГА – підступні, непорядні дії для досягнення призових місць у змаганнях.

КАЛЕНДАР ЗМАГАНЬ – нормативний довгостроковий плановий документ, у якому розписані змагання на календарний рік.

КАНОН – основне правило, положення, який-небудь із пунктів правил змагань; те, що є обов'язковою нормою в правилах змагань.

КАРТ–БЛАНШ – надання головним суддею кому-небудь зі своїх заступників під час своєї відсутності необмежених повноважень, повної свободи дій і права виступати від свого імені.

КАТЕГОРІЯ – група правил змагань, пунктів, параграфів, об'єднаних за певною ознакою.

КВАЛІФІКАЦІЯ – рівень підготовки спортсменів, тренерів, суддів.

КВОРУМ – кількість присутніх на якому-небудь засіданні суддівської колегії, нараді представників на змаганнях, необхідна для прийняття якогось рішення.

КЛАСИФІКАЦІЯ – система основних напрямків, за якими класифікуються розрядні нормативи й вимоги за видами спорту.

КЛПРИНГ – система безготівкових розрахунків, заснована на заліку взаємних вимог і зобов'язань при проведенні змагань.

КОЛЕГІЯ – група, колектив посадових осіб, що входять до складу суддівської колегії для проведення змагань і дотримання правил змагань за видами спорту.

КОНТРАКТ – договір, угода із взаємними зобов'язаннями для договірних сторін у суддівстві спортивних заходів.

КОРУПЦІЯ – підкуп, продажність посадових осіб у спортивних заходах, у суддівській колегії.

ЛАКОНІЗМ – коротке й чітке вираження думки, ідеї в правилах змагань, у проведенні змагань.

ЛЕГІОНЕР – спортсмен (тренер), що працює в закордонних командах, клубах.

ЛІГА – група команд якогось регіону, дивізіону.

ЛІЦЕНЗУВАННЯ – видача дозволу на суддівство спортсменів високої кваліфікації.

ЛОГОТИП – символічна назва змагань, федерації, асоціації, товариства спортсменів, суддівської ліги.

МЕНЕДЖМЕНТ – система управління спортивними заходами.

МЕТОДОЛОГІЯ – сукупність прийомів, методів, застосовуваних у проведенні спортивних заходів.

МОНІТОРИНГ – постійне спостереження за спортсменом із метою вивчення динаміки його фізичної підготовленості.

НОВАЦІЯ – нововведення, зміна в технології проведення спортивних заходів.

ОВЕРТАЙМ – додатковий час у грі для визначення переможця, який надається після закінчення основного часу з нічийним рахунком.

ОРТОДОКСАЛЬНИЙ – такий, що суворо й послідовно дотримується визначеного напрямку в системі проведення змагань та суддівстві.

ПОСТУЛАТ – положення, прийняте без доказів у правилах змагань, як підстава для наступних змагань.

ПРАВИЛА ЗМАГАНЬ – нормативний документ за регламентом і

критеріями проведення змагань за видами спорту.

ПРІОРИТЕТ – переважне право на що-небудь при проведенні спортивних заходів.

ПРОЛОНГАЦІЯ – продовження терміну дії договору, угоди при суддівстві змагань.

ПРОМОУТЕР – особа, що допомагає знаходити фінансові ресурси для проведення змагань, підшукує інвесторів, забезпечує видовищність спортивного заходу.

ПРОМОУШН – сприяння поширенню, просуванню ідеї, думки, інвентарю, обладнання для проведення змагань.

ПРОТЕСТ – письмова заява, вимога, заперечення на адресу головної суддівської колегії або апеляційного журі.

ПРОТОКОЛ – документ, складений за правилами змагань, у якому фіксуються склад команд, учасники змагань, регламент і результати.

РЕГЛАМЕНТ – правила, що регулюють порядок проведення змагань.

РЕЙТИНГ – індивідуальний числовий показник, оцінювання рівня успішності спортсмена, тренера, судді та інших фахівців.

РЕКВІЗИТИ – обов'язкові дані, встановлені положенням, нормативними актами для оформлення документів.

РЕФЕРІ – у деяких видах спорту при проведенні спортивних змагань те саме, що і спортивний суддя.

СЕРТИФІКАТ – документ, що засвідчує підвищення кваліфікації, суддівську категорію.

СППЧ – коротка вітальна промова на засіданні, урочистому відкритті та закритті змагань.

СПОНСОРСТВО – фінансова підтримка спортивних заходів, у тому числі з метою одержання частки або доходу.

ТАЙМ–АУТ– у деяких іграх: передбачена правилами перерва у грі, ініційована командою або її тренером.

ТУР – окрема частина, етап яких-небудь змагань.

УНІВЕРСІАДА – Всесвітні студентські спортивні змагання (початок проведення – 1924 р.); зимові та літні.

ФАЛЬСИФІКУВАТИ – підробити, навмисно спотворити, викривити які-небудь факти, події під час проведення змагань із метою видати їх за справжні.

ФАЛЬСТАРТ – початок руху до сигналу стартового судді.

ФАНАТ – пристрасний шанувальник спорту та спортивних заходів.

ФЕДЕРАЦІЯ – спілка, об'єднання установ, організацій, клубів у єдину організацію для досягнення спільної мети та завдань.

ФОРС–МАЖОР – непереборна сила – подія, надзвичайні обставини, які не можуть бути передбачені, відвернені або усунуті якими-небудь заходами (наприклад, стихійне лихо) і які звільняють від певних видів відповідальності за невиконання договору (контракту) або заподіяння шкоди; обставина, якій не можна запобігти.

ЮНІОР – учасник юнацьких спортивних змагань; у кожному виді спорту є своя вікова градація (в основному це спортсмени віком 18-21 рік).

ДОДАТОК А

ЗРАЗКИ СУДДІВСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Бланк 1

(найменування організації, що проводить змагання)

(найменування організації, якій доручено проведення змагань)

ЗАЯВКА

Команди _____
на участь _____
(найменування змагань)

(місце проведення)

(термін проведення)

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народження	Кваліфікація	Віза лікаря про допуск до змагань
1				
2				
3				

Представник _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тренер _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Капітан _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Суддя від команди _____
(прізвище, ім'я, по батькові, суддівська категорія)

Допущено до змагань _____ осіб
(прописом)

Лікар _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

МП
(медустанови)

Голова федерації (комісії, секції) _____
(підпис)

МП (організації)
Представник (керівник) команди _____
(підпис)

Тренер (капітан) команди _____ «__» ____ 20__ р.
(підпис)

(найменування організації, що проводить змагання)

ЗВЕДЕНИЙ ПРОТОКОЛ №_____Змагання _____
(найменування)

Місце проведення _____

Термін проведення _____

Вікова група _____

№	Команда, учасник	Дистанція		Сума місць	Зайняте місце	Примітка
		100 м	200 м			
		Місце	Місце			
1						
2						
3						

Головний суддя _____
(підпис)(_____
(прізвище, ініціали, суд. категорія)Головний секретар _____
(підпис)(_____
(прізвище, ініціали)**ПРОТОКОЛ РОЗГЛЯДУ ПРОТЕСТУ №**_____що надійшов від _____
(найменування команди, прізвище учасника, який подав протест)_____
(місце проведення змагань)_____
(дата реєстрації протесту)

Вид програми (дистанція) _____

Рішення, з яким не згодні ті, що подали протест, та їх бачення ситуації:

Обґрунтованість подачі протесту (наявність посилань, дотримання часу і т.д.):

За фактом протесту опитані (прізвища, ініціали, посади та їхня думка):

Думка членів ГСК із задоволення протесту: за __, проти __,
утрималося __.

Рішення головного судді щодо протесту: _____

Головний суддя _____
(підпис) (_____
(прізвище, ініціали, суд. категорія)**Несвоєчасно подані протести до розгляду не приймаються!**

ЗМІСТ ЗВІТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ

№	Найменування документа	Примітка
1	Звіт головного судді змагань	Бланк
2	Положення про змагання	Оригінал
3	Іменні заявки від команд	Оригінали (Бланк)
4	Протести, подані представниками команд	Оригінали
5	Протоколи рішень за поданими протестами	Оригінали (Бланк)
6	Постанова організації про проведення змагань	Оригінал
7	Затверджений склад ГСК	ПІБ, посада, суддівська категорія
8	Відомість оцінки роботи суддів	Бланк
9	Звітний протокол мандатної комісії	Бланк
10	Акти здачі-прийому дистанцій з їх схемами	Для кожної дистанції Бланк
11	Протокол старту команд	Для кожної дистанції Бланк
12	Підсумковий протокол змагань №____	Для кожної дистанції Бланк
13	Протокол №____ (спортивних результатів)	Для кожної дистанції Бланк
14	Зведений протокол	Бланк
15	Довідка за результатами інспекції	Бланк

Примітка:

1. На вимогу організації, яка проводить змагання, перелік документів і порядок їх розташування можуть бути змінені.

2. Фінансовий звіт (відомість, таблиць та ін.) здається в бухгалтерію організації, яка проводить змагання, окремо, якщо не передбачений інший порядок.

ДОДАТОК Б

ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЩОДО ДОПУСКУ УЧАСНИКІВ ДО ЗМАГАНЬ

Бланк 1

(найменування заходу)

АНКЕТА

Прізвище, ім'я, по батькові _____
(представник команди, суддя, учасник, слухач, викладач та ін.)

Дата народження _____ Освіта _____

Домашня адреса _____

Домашній телефон _____ Мобільний _____

Робочий телефон (факс) _____ E-mail _____

Місце роботи _____

Посада _____

Спортивна кваліфікація: _____
(розряд, звання, вид спорту)

Суддівська кваліфікація _____
(категорія, звання, вид спорту)

Суддівський досвід _____
(найменування змагань, рік проведення, займана посада)

« ____ » _____ 20 ____ р. _____
(підпис)

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ МАНДАТНОЇ КОМІСІЇ

Бланк 2

(найменування організації, що проводить змагання)

(найменування організації, якій доручено проведення змагань)

(найменування змагань, дата і місце проведення)

ПРОТОКОЛ ПРОХОДЖЕННЯ МАНДАТНОЇ КОМІСІЇ

№	Команда	Відомості про учасників згідно із заявкою								Страховий поліс	Медичний висновок	Паспорт	Примітка
		Стать		Вік	Спортивний розряд, звання				Допуск лікаря				
		Ч	Ж		ІІІ	ІІ	І	КМС					
1													
2													
3													
	РАЗОМ												

Голова мандатної комісії _____ (_____)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Головний секретар _____ (_____)
(підпис) (прізвище, ініціали)

ДОВІДКИ ПРО УЧАСТЬ І ПОКАЗАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Бланк 3

(найменування організації, що проводить змагання)

(найменування організації, якій доручено проведення змагань)

ДОВІДКА

Видана _____
(прізвище, ім'я по батькові)

у тому, що він (вона) на _____
(найменування змагань, клас складності дистанції)

(місце проведення змагань)

які проходили в період з « ____ » _____ по « ____ » _____ 20 ____ р.
у складі команди _____

показав (ла) результат _____, що складає ____ % від результату переможця і
виконав (ла) норматив _____

із техніки спортивного туризму (вид гірський). Копія протоколу
додається.

Головний суддя _____
(підпис)

МП

(прізвище, ім'я по батькові)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Симонік А. В., Пономарьов В. О., Петров В. О., Воронкова Т. В. Організація та проведення спортивних змагань : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фізична культура і спорт» освітньо-професійної програми «Спорт». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 127 с.
2. Гакман А. В. Організація та проведення змагань з баскетболу : навчально-методичний посібник. Чернівці, 2013. 112 с.
3. Костюкевич В. М. Організація і проведення змагань зі спортивних ігор : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 216 с.

Додаткова:

1. Жданова О. М., Чеховська Л. Я. Основи управління сферою фізичної культури і спорту : навчальний посібник. Львів : ЛДУФК, 2017. 244 с.
2. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки: у запитаннях і відповідях : навчально-методичний посібник. Київ, 2019, 159 с.
3. Криштанович С. В. Спортивний менеджмент : навчальний посібник. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. 208 с.
4. Лапочук Н. О., Удачина Л. А. Організація та суддівство змагань із видів спорту : навчально-методичний посібник. Маріуполь : ММК, МММК, 2014. 52 с.
5. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку : закономірності функціонування та розвитку. Київ : Олімпійська література, 2007. 216 с.
6. Наконечний І. Ю. Організація і проведення спортивних змагань : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2014. 116 с.
7. Сергієнко Л. П. Спортивний відбір : теорія та практика : підручник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан. 2009. 672 с.

Інформаційні ресурси:

1. Про затвердження Положення про порядок організації і проведення офіційних спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів та порядок матеріального забезпечення їх учасників : наказ Міністерства молоді та спорту України від 09.02.2018 № 617; остання редакція від 02.12.2022: URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE31716?an=1>
2. Єдина спортивна класифікація України. URL: <https://bcsportschool.ucoz.ua/4klasifikacija.pdf>

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Балабанова Л. В., Юзик Л. О. Рекламний менеджмент : підручник. Київ : ЦУЛ, 2013. 391 с.
2. Жданова О. М., Чеховська Л. Я. Основи управління сферою фізичної культури і спорту : навчальний посібник. Львів : ЛДУФК, 2017. 244 с.
3. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки: у запитаннях і відповідях : навчально-методичний посібник. Київ, 2019, 159 с.
4. Крикавський Є. В. Маркетинговий менеджмент : навчальний посібник. Львів : Львівської політехніки, 2014. 380 с.
5. Криштанович С. В. Спортивний менеджмент : навчальний посібник. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. 208 с.
6. Лапочук Н. О., Удачина Л. А. Організація та суддівство змагань із видів спорту : навчально-методичний посібник. Маріуполь : ММК, МММК, 2014. 52 с.
7. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку : закономірності функціонування та розвитку. Київ : Олімпійська література, 2007. 216 с.
8. Наконечний І. Ю. Організація і проведення спортивних змагань : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2014. 116 с.
9. Сергієнко Л. П. Спортивний відбір : теорія та практика : підручник. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан. 2009. 672 с.
10. He C., Ye C. Application of computer technology in sports training and competition. In: International Conference on Education, Management and Computing Technology (ICEMCT16). Atlantis Press, 2016. 285–288.
11. Luo D. The Application of Computer Technology in Sports Training and Competition. In: International Conference on Applications and Techniques in Cyber Security and Intelligence. Springer, Cham, (2020) 543–549.
12. Turaeva N. et al. Use of information technology in the field of sports games during training. Sports games, 1 (23) (2022) 106–114.

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Симонік Анастасія Володимирівна
Пономарьов Валентин Олександрович
Петров Василь Олексійович
Воронкова Тетяна Володимирівна

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Фізична культура і спорт»
освітньо-професійної програми «Спорт»

Рецензент *Р.В. Клопов*
Відповідальний за випуск *М.В. Маліков*
Коректор *Н.В. Мацюх*